## חיבור מקומי להצלת נשרים

# רשות הטבע והגנים ורופאים וטרינרים חוברים למהלך ראשון מסוגו בנגב – צמצום השימוש בתרופות רעילות לנשרים ומניעת השלכת פגרים בשטח הפזורה הבדואית

**מאת: ד"ר תומר ניסימיאן**

בחמש השנים האחרונות חלה עלייה מדאיגה במקרי תמותה של נשרים בישראל, כתוצאה מהרעלה של תרופות וטרינריות. הסיבה לכך היא תזונת נשרים מפגרים של בעלי חיים שטופלו בתרופות ממשפחת משככי הכאבים ונוגדי דלקת שאינם סטרואידים, NSAID ודיקלופנאק בהזרקה (וולטרן). בין השנים 2021 ל-2023 נמצאו 12 נשרים שמותם נקבע כתוצאה מהרעלה של תרופות מסוג זה, לצד תרופות סטרואידיות, אנטיביוטיות, הורמונליות ואחרות.

הרעלות הן כבר זמן רב הגורם העיקרי הידוע לתמותת נשרים בישראל, כאשר עד לאחרונה מדובר היה בעיקר בהרעלות מחומרי הדברה. הנשרים ניזונו מבעלי חיים שמתו מחשיפה לחומרים אלו, ובכך נפגעו בעצמם. אולם מאז 2021 חלה עלייה בתמותת נשרים מתרופות וטרינריות שנמצאו בפגרי בעלי חיים שהנשרים צרכו.

הנשרים ניזונים אך ורק מפגרים, אך בעשורים האחרונים כמות הפגרים בטבע הצטמצמה בעקבות ירידה באוכלוסיית חיות הבר והחמרת הפיקוח על העברת פגרי חיות משק לכילוי לאתרים מוסדרים. כדי לתמוך באוכלוסיית הנשרים רשות הטבע והגנים מפעילה תחנות האכלה ייעודיות לנשרים, בהן מונחים עבור הנשרים רק פגרים שנבדקו מראש ונמצאו נקיים מתרופות המזיקות להם. עם זאת, באזורים שונים בארץ, ובעיקר בנגב, במקרים רבים לא חל פינוי מוסדר של פסדים של צאן ובקר ורבים מהם נותרים בשטח ואינם מועברים כנדרש לתחנות כילוי, דבר שמוביל לחשיפת הנשרים לבעלי חיים שטופלו בתרופות המסוכנות.

בגידול צאן ובקר נעשה כיום שימוש נרחב ויום יומי בתרופות משככות כאבים ומפחיתות דלקת. טיפול של הזרקה של וולטרן הוא נפוץ למדי, על אף שהתרופה אינה חוקית ומוברחת לארץ בהיקפים גדולים. נשרים רגישים במיוחד לתרופה זו, שאינה מתפרקת בגופם וגורמת להם לכשל בכליות ולמוות. כיום קיים חוסר מודעות בקרב מגדלי צאן ובקר לגבי השפעת התרופה על נשרים והצורך בפינוי מוסדר של פסדים. כדי להפסיק את השימוש בתרופה זו בישראל ולמנוע את ההשלכה בשטח של פסדים יש צורך לקדם הסברה בקרב מגדלי צאן ובקר, בעיקר בפזורה הבדואית.

ב-2025 החלה רט"ג במהלך הסברתי ייחודי בקרב רופאים וטרינרים, המובל על ידי ד"ר נועה ברמן, פרויקטורית המקשרת בין וטרינרים לרט"ג. מטרת המהלך להעלות את המודעות לסכנה הנשקפת לנשרים ולצמצם את השימוש בתרופות אלו בקרב חיות משק. סקר שנערך על ידי רט"ג בקרב כלל הרופאים הוטרינרים בישראל העלה כי תרופות NSAID נפוצות מאוד בטיפול בבעלי חיים. עם זאת, רק כמחצית מהווטרינרים שהשתתפו בסקר היו מודעים לכך שתרופות אלו רעילות לנשרים.

בעקבות הסקר, החלה רט"ג לקיים לווטרינרים מפגשי הדרכה ושיתוף. בפברואר 2025 נערך מפגש כזה ברהט, בהשתתפות וטרינרים מאזור הדרום ונציגים מהפזורה הבדואית העוסקים בגידול חיות משק. במאי התקיימה הרצאת הסברה בכנס ארצי של ההתאחדות הישראלית לרופאי סוסים. במהלך המפגשים הוצגו תרופות חלופיות שאינן מזיקות לנשרים והוסברה חשיבות התיעוד של הטיפול התרופתי הניתן לבעלי החיים. כמו כן הוסבר על פעילות תחנות ההאכלה לנשרים. כיום יש מחסור בפגרים לתחנות ההאכלה הללו ורט"ג זקוקה לפגרים שלא טופלו תרופתית או כאלו שטופלו רק בתרופות שאינן פוגעות בנשרים – צעד חיוני להבטחת הישרדותם של הנשרים בישראל.

**ד"ר תומר ניסימיאן הוא רופא וטרינר ראשי ברשות הטבע והגנים**